საქართველოს სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა შეერთდით!

ხუთშაბათი, 6 მაისი 1920 წ.

ერთობა

ფასი 3 მანეთი

[illegible] 3 მანეთი. [illegible] 15×3 [illegible] 100 მანეთი. [illegible] ტელეფონი 16—62

№ 100

ორგანო საქართველოს სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციისა

№ 100

პარასკევს, მაისის 7-ს საქართველოს მწერალთა კავშირის საბჭოს თაოსნობით იმართება ტრადიციული

„პოეზიის დღე“

თფილისის პროგრამა

სახელმწიფო თეატრი

1. „პოეზიის ჰიმნი“—შეასრულებს ორკესტრი კ. ფოცხვერაშვილის ხელმძღვანელობით.
2. ივ. გომართელის სიტყვა.
3. ძველი პოეტები გრიმებში: აკაკი, ილია, ნ. ბარათაშვილი, გრ. ორბელიანი, რაფ. ერისთავი, ირ. ევდოშვილი.
4. ქართველი პოეტების გამოსვლა.
5. ლექსთა თქმა: ნინო დავითაშვილი, ვერიკო ანჯაფარიძე, ივ. თუმანიანი და სხვანი.
6. ქართული ლექსების რუსულ თარგმნებს წაიკითხავენ: სამხატვრო თეატრის არტისტები: ა. გერმანოვიჩი, გ. კაჩალოვი, ბერსენევი და პეტერბურგის სახელმწიფო თეატრის მსახიობი ნ. ხოდოტოვი.
7. კონცერტი: სახელმ. თეატრის მსახიობნი: ვალ. დევდარიანი შეასრულებს ქართულად „ფიგაროს“ არიას, ხოლო ივ. ხარაბაძიშვილი და ა. ინაშვილი იმღერებენ ახალ რომანსებს.

ქართული კლუბი

1. სიტყვა იპ. ვართაგავასი.
2. ტასო და ვასო აბაშიძის მონაწილეობით: „რაც არ მეგება არ შემრგება“.
   ვოდ. 1 მოქ.
3. პოეტების გამოსვლა.
4. კონცერტი.

სახალხო სახლი

1. სიტყვა—აკაკი პაპავასი.
2. „მეკურსე მწერის“, ვოდ. 1 მოქმ. მონაწილეობენ „სახალხო წრის“ მსახიობნი.
3. პოეტების გამოსვლა.
4. კონცერტი: ძმები თარხნიშვილების მონაწილეობით.

მუშათა ცენტ. კლუბი

1. სიტყვა: გახტ. კოტეტიშვილისა.
2. ქართველ მსახიობთაგან: „გამარჯვებულს არა სჯიან“, ვოდ. 1 მოქ.
3. კონცერტი ძმები თარხნიშვილების მონაწილეობით.
4. პოეტების გამოსვლა.

დასაწყისი საღამოს 8 საათზე. ბილეთები ამ თავითვე იყიდება კასაში.

დღის 12 საათზე ალექსანდრეს ბაღში გაიმართება „პოეზიის დღის“ დღესასწაული, რომელშიაც მონაწილეობას მიიღებენ თფილისის ამქრები, სასწავლებლები, ყველა ერის მწერლები. იმ დღისთვის გამოვა გაზეთი „პოეზიის დღე“. (6 2—1)

ღრმად დამწუხრებული [illegible] ეკატერინე (კეკე) და [illegible], [illegible] ნინო, ელენე და [illegible], რძალი [illegible] დიდ მადლობას უძღვნიან ნათესავთა და ნაცნობთ, რომელთაც პატივი სცეს წლისთავზე მათი მეუღლის, მამის, რომელიც გარდაიცვალა

ესე (ვალოდია) იოსების ძე ქლენცის

[illegible] მაისს დ. სუფსაში. (1489 1—1)

გულმოკლული მშობლები: ნიკოლოზ დავითის ძე და მარიამ [illegible] ძმა [illegible], დები: ალექსანდრა და შუშანიკა, [illegible] ნათესავებს და ნაცნობებს, რომ 20 მაისს [illegible] წლის წირვა და პანაშვიდი [illegible] სამოქალაქო სასწავლებლის მოწაფის

გალაკტიონ (ლადო) გრემვაძის

სულის მოსახსენებლად [illegible] 1496 1-1

კვირას, 9 მაისს (ახ. სტ.) გადახდილ იქნება ქუთაისში [illegible] 12 საათზე წლის წირვა და პანაშვიდი [illegible]

მღვდლის ვლადიმერ მაჭარაშვილის

სულის მოსახსენებლად, [illegible] ნათესავთ და ნაცნობთ [illegible]; შვილები: ელენე, [illegible] და მარუსა, [illegible], ქვისლები: 3 [illegible] (1495 1—1)

მწუხარებით ვიუწყებით: [illegible] ეკა დოლიძისა, [illegible], მაშიკო, ელისო, ანიკო [illegible] და დარინე, სიძეები: კოსტა ვაშაკიძე, [illegible], ეგ. მელიქიშვილი, [illegible] კოსტა ლეკვეიშვილი და [illegible] ამით აუწყებს ნათესავთ და მეგობრებს, რომ [illegible] 3 მაისს გარდაიცვალა მათთვის დაუვიწყარი

ანეტა ვასილის ასული დოლიძე

რომლის დასაფლავების დღედ დანიშნულია 6 მაისი დილით ხუთშაბათი. [illegible] წმინდა მარინეს ეკლესიაში. (1504 1—1)

[illegible] ეკა დოლიძისა, [illegible] ნათესავებს უღრმესად [illegible] გარდაცვალებას მათთვის დაუვიწყარის

ანეტა ვასილის ასულის დოლიძის

რომლის დასაფლავება მოხდება [illegible], ამა წლის მაისის 6 დღით ხუთშაბათს. (1508—1—1)

[illegible] 8 [illegible] უფროსი, [illegible] 10 [illegible] უფროსი, [illegible] აუწყებენ საზოგადოებას, რომ [illegible] იქნენ მოკლულნი [illegible], [illegible] 3 მაისს, 1920 წ. [illegible] უფროსი ეგ. [illegible]

სურგულაძე და უფროსი ნაცვალი ჩქარეული

[illegible] (1509—1—1)

ღრმად დამწუხრებული მშობლები: [illegible], მამა [illegible] ნიკოლოზის ძე, ძმები: ნიკოლოზ და ალექსანდრე, დები: [illegible] და ეკატერინე, [illegible], [illegible] აუწყებენ ნათესავებს და ნაცნობებს, რომ მათი [illegible] შვილის

გრიშა (გრიგოლ) ვლიანესძე რონიშვილის

პანაშვიდი არის დანიშნული შაბათს, 8 მაისს, [illegible] და კვირას, 9 მაისს წირვა და პანაშვიდი [illegible]. (1510—2—1)

სასტუმრო „ინტერნაციონალ“

თფილისში, თავისუფლების, მოედანსა და ხოლოდილნაიას ქუჩ. კუთხეზე სახლი № 1.

განყოფილება ბათუმში. სასტუმრო „პალასი“

მარიინსკის და ოლღინსკის ქუჩ. კუთხეზე.

სასტუმრო „ინტერნაციონალში“ გახსნილია პირველი ხარისხის სასადილო

ქუხნა ევროპიული და ქართული განსაკუთრებით საცივი და დოლმა. სადილები 1—5 საათამდის. სადილსა და ვახშმის დროს უკრავს სიმების მუსიკა ცნობილი პიანისტი დავიდოვის მეთაურობით. პატივისცემით მეპატრონე გრიგორი იოსების ძე დოლიძე. (1478 5—3)

შრომის სამინისტრო აუწყებს ყველა მუშას და მოსამსახურეს

რომლებიც მობილიზაციით ჯარში გაწვეულნი არიან, რომ თანახმად 1919 წლის 30 იანვრის კანონისა, მათ შეენახებათ სამსახურში ადგილი და მიეცემათ ჯამაგირის ნახევარი ჯარში სამსახურის მთელი დროის განმავლობაში. ვინც თავის ნებით ჩაეწერება ჯარში მათაც აგრეთვე შეენახებათ ადგილი და მიეცემათ ჯამაგირის ნახევარი. მუშათა და მოსამსახურეთა ოჯახობა გარდა ჯარში გაწვეული პირისა, მიიღებს იმდენივე სურსათს მომარაგების ფონდიდან (შრომის სამინისტროს მუშათა მაგიდა) რამდენსაც იღებდა. თუ მწარმოებელმა ან დაწესებულებათა უფროსებმა დაარღვიეს კანონი ჯარში გაწვეულთა შესახებ, ამ უკანასკნელთ შეუძლიათ მიმართონ საჩივრით შრომის კომისრებს ან შრომის სამინისტროს რწმუნებულებს. (6. 1—1)

ქართველ ხელოვანთა საზოგ. წევრთა საზოგადო

წლიური კრება

მოხდება მაისის 18-ს ეროვნულ გალერეის დარბაზში. (რუსთაველის პრ. № 13). განსახილველი საგნები: 1) საზოგადოების მოქმედებისა და შემოსავალ-გასავლის წლიური ანგარიშები; 2) ხარჯთ-აღრიცხვა 1920 წლისათვის; 3) მოხსენებანი სამხატვრო სკოლის გახსნისა, საზოგადოების ბინისა და ბიბლიოთეკის თაობაზე; 4) საზოგადოების ახალი წევრების არჩევა; 5) საზოგადოების საბჭოს წევრების არჩევა. კრების დასაწყისი საღამოს 7 საათ. (1491—1—1)

საზოგ. „კახეთი“

ამით აუწყებს თავის მომხმარებელთ, რომ 8 მაისიდან ქ. ბორჯომში ხსნის თფილისის საწყობის განყოფილებას და სურს მიაწოდოს ღვინო წაღვერს, ქ. ახალქალაქს და ახალციხეს. საზ. გამგეობა სთხოვს მსურველთ ღვინის დასაკვეთად მიმართონ ბორჯომის განყოფილებას.

გამგეობა. (1498—1—1)

დაიწყო მუშაობა

ახლად გახსნილმა პირველმა კავკასიაში და საქართ. რესპუბ. ქალაქთა კავშირის

ნამდვილი გრეხილი ვენის ავეჯეულობის ქარხანამ

მიიღება შეკვეთა სკამების, კრაოტების, ავტომობილის „დუგების“ და სხვა. შესაკვეთათ და ცნობების მისაღებათ მიმართეთ ქარხნის კანტორაში ანტონიევის ქუჩა № 1 ჩერქეზოვის კუთხე. (6. 10—1)

რა მოაქვს საბჭოთა რუსეთს ამიერ-კავკასიაში?

ქ. ბაქო პირველად არ ვარდება ბოლშევიკების ხელში. ორი წლის წინათ მან უკვე გამოსცადა, რას წარმოადგენს „საბჭოთა რუსეთის“ წესები. ბოლშევიკების ფეხის შედგმა ბაქოში 1918 წ. მარტში დაკავშირებული იყო ბაქოს მუსულმან მუშების და მეკურტნე სპარსელების მასიურ ჟლეტასთან ბოლშევიკურ დაშნაკელების მიერ. ბოლშევიკების მიერ ბაქოს დატოვება ნიშნავდა მუსულმან-ნაციონალისტების მიერ სომეხ მცხოვრებთა მასიურ ჟლეტას. ბოლშევიკების ბაქოში შემოსვლაც და [illegible] გახელებული შუღლის გამძლიერებელი და ეროვნულ ჟლეტის გამომწვევი გამოდგა.

ყველა ნიშნებია იმისა, რომ საბჭოთა რუსეთის „მეორეთ მოსვლა“ აზერბეიჯანში კიდევ ეროვნულ ატეხავს ეროვნულ [illegible] სიძულვილის კოცონს, რომელიც ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკათა საერთო ძალებით თითქმის [illegible] ქრებოდა. ამის მოწმობა [illegible] „ულტიმატუმები“, რომლებიც წაუყენებს სომხეთის მთავრობას აზერბეიჯანის „წითელი“ მთავრობამ და საბჭოთა რუსეთის რწმუნებულმა ბ. ორჯონიკიძემ.

[illegible] მოხსენება, რომ უკანასკნელი სისხლის ღვრა აზერბეიჯანსა და სომხეთს შორის ყარაბაღის და ზანგეზურის გულისთვის მოხდა ამ ქვეყნების საერთო იმდენად რთულია, რომ შეუძლებელია მისი ერთი დაკვრით გადაჭრა: [illegible] მოითხოვს დიდს მშვიდობიანს მუშაობას. სინამდვილე იმაში მდგომარეობს, რომ ეს მხარე უმთავრესად სომხებით არის დასახლებული, მაგრამ იგი მოშორებულია სომხეთის რესპუბლიკას და წარმოადგენს დიდს კუნძულს, რომელსაც გარშემო არტყია მუსულმანთა ზღვა. [illegible] იმდენათ [illegible], რომ სისხლის ღვრის შესაჩერებლათ თვით აზერბეიჯანის მთავრობა 1919 წლის აგვისტოში თანახმა გახდა ეცნო „modus vivendi“ [illegible] ყარაბაღ-ზანგეზურთან. [illegible] სომხთა ეროვნულ საბჭოს, რომ ეს მხარე აზერბეიჯანის საზღვრებში იქნება, მაგრამ მას სრული ავტონომია მიენიჭება. ჩვენ ჯერ არ ვიცით ვისი ბრალით იყო წელს დარღვეული ეს პირობა, მაგრამ აქ დაიწყო ნამდვილი ომი: აზერბეიჯანი მოითხოვდა, რომ ყარაბაღის მცხოვრებნი იარაღი აეყარათ, სომხები კი ამაზე არ თანხმდებოდნენ.

უკანასკნელ წამებში, ბოლშევიკების ბაქოში შემოსვლამდის საქმის მდგომარეობა ასეთი იყო: აზერბეიჯანის ჯარმა ვერ შესძლო ყარაბაღ-ზანგეზურის აღება; ამიერ-კავკასიის კონფერენციამ [illegible] მცხოვრებლებმა შეინარჩუნეს ეს მხარე და არ შეუშვეს შიგ აზერბეიჯანის ჯარი. ამიერ-კავკასიის კონფერენციამ [illegible]

[illegible] საბჭოთა რუსეთის [illegible] უნდა [illegible], რის გაკეთებაც ვერ მოახერხა „მუსავატის“ მთავრობამ.

[illegible] ყარაბაღ-ზანგეზურის სომხებისათვის ბ. ორჯონიკიძის ულტიმატუმის შესრულება: [illegible] გამოდევნილი [illegible] აზერბეიჯანის ჯარი, [illegible] ყარაბაღ-ზანგეზურში, [illegible], რაც [illegible] ყარაბაღ-ზანგეზურში. [illegible]

ბოლშევიკების სიტყვით [illegible] შუღლის მოსპობა უნდა; ბ. ორჯონიკიძის ულტიმატუმში ნათქვამია, „[illegible]“. [illegible] ამიერ-კავკასიაში ეროვნულ შუღლს უკიდურესად გააძლიერებს. [illegible] აზერბეიჯანში [illegible] მთელ ამიერ-კავკასიისათვის და [illegible] ამიერ-კავკასიის დემოკრატიის უპირველესი მუშაობა [illegible], რომ ბოლშევიკების მიერ [illegible] მოწამლულ ატმოსფეროში.

კომუნისტურ რაიონი კავკასიაში

(გაგრძელება)

[illegible]

ეს [illegible] დღის საბჭოთა რუსეთისა. ლენინი ამ საკითხით იწყებს თავის სიტყვებს და ამავე საკითხით ათავებს. [illegible] ტრესტი [illegible]. [illegible] მუშაობა სამოქალაქო ომში, სოფლების და ქალაქების ხელიდან ხელში გადასვლამ, წარმოების მოშლამ და [illegible], [illegible] ერთად ის [illegible], [illegible], [illegible] ჯარის [illegible], ხოლო

დღეს

ფრანგული ცნობით პოლონელებს კიევი აუღიათ.

ბოლშევიკების ცნობით აზოვის ზღვიდან მტრის გემებმა ყუმბარები დაუშინა ქალაქ ტაგანროგს.

პირველი მაისის დღესასწაულში ინგლისში 5–8 მილიონამდე კაცს მიუღია მონაწილეობა.

გაგრის ფრონტზე ბოლშევიკებმა ჩვენი ჯარის წინ პოზიციები დაიკავეს.

ბათომის და არტაანის მიმართულებით ცვლილება არ მომხდარა.

ინგლისელებთან შეთანხმებით ჩვენმა ჯარმა ქალაქი არტვინი დაიკავა.

სადახლოს მიმართულებით წითელ ხიდთან აძერბეიჯანის რეგულიარულ ჯართან ბრძოლაა.

ფოილოს ხიდთან ჩვენს სადარაჯო რაზმს 4 მაისს ბრძოლა ჰქონდა მტრის ჯართან. ჩვენი სარდლობის ბრძანებით ფოილოს ხიდი აფეთქებულ იქნა.

[illegible]

ტრალური ორგანო № 46. 29 თებერვლიდან და სათვერის ქვეშ დიდი ასოებით წარწერით:

„Завтра начинается неделя чистоты! Товарищи и Граждане! Все, кто хочетъ отбиться отъ тифа, кто хочет вылезти изъ грязи и зловонья— на работу! Только дружный, стройный, организованный трудъ милліоновъ дасть намъ победу."

[illegible]

„Чтобы очистить дома, улицы, госпитали, нужна великая сила! Нетъ этой силы у одного человека, только сила масси, можетъ проделать такую работу. Кто не хочет задохнуться въ грязи—къ общей работе!

[illegible] „Къ недель санитарной очистки Москвы."

[illegible]

ეზში, მოგაწყვეთ პრიმიტიული ტილის საკლავები" *) და სხვა.

[illegible]

---

*) იხ. „Известія Всероссійск. Исп. Ком. Сов. Раб. Крест Казач. и Красноар. Деп. № 50—1920 г.

*) იხ. ლენინის სიტყვა „პრავდა" № 274. 1919 წლის 6 დეკემბრისა.

მა, რომელიც მილიონობით სპობს ხალხს. ტიფისის ბლების შემდეგ დღეს ამ ქალაქში უკვე იყო შემთხვევები ხოლერით სიკვდილისა, ხოლო სოფლიდან ცნობები გვაქვს, რომ იქ დამშეული ხალხი და უმთავრესად ასტრახანიდან გამოქცეული კალმიკები, ლეშს სჭამენ, რამაც გააჩინა ჟირი და მრავალი იმსხვერპლა.

„კომუნისტური" სამოთხე მართლა დაპყრობით, დამონავებით არ განისაზღვრება, რუსულ კომუნიზმს თან მოაქვს ხოლერა, ტიფი და შავი ჟირი, ხოლო ამის გამავრცელებლად მას გაშვებული ყავს ტილი, რომლის წინაშე დღეს მანქანებიც კი გამოიგონეს, მაგრამ ეს პატარა ცხოველი, ცხადია, უფრო ძლიერი გამოდგა, ვინემ „მელოვაროლევისკაია გალინა".

ჩვენმა ხალხმა უნდა დაიცვას თავი მონობისაგან და რაც უმთავრესია ხოლერისა, ჟირისა და სახადით განადგურებისაგან.

ყველა რევოლიუციონურ ფრონტებისაკენ, ყველა თავის ადგილას.

დაიცავით თავისუფლება, დაიცავით თქვენი საკუთარი სიცოცხლე!

ამხანაგი.

(დასასრული ხვალ)

ოპერატიული ცნობები შენაოვ. შტაბისა

(5 მაისი)

გაგრის ფრონტზე ჩვენ წინ პოზიციები დაიკავეს წითლებმა და ამართეს წითელი დროშა ზედ წარწერით: „გაუმარჯოს საბჭოთა რუსეთს".

ბათუმის და არტაანის მიმართულებით არავითარი ცვლილება არ მომხდარა.

ინგლისელების თანხმობით ჩვენმა ჯარმა ქ. არტვინი დაიკავა.

წითელ ხიდის მიდამოებში აძერბეიჯანის რეგულიარულ ჯარებთან ბრძოლა სწარმოებს.

პოილის მიმართულებაზ: გუშინ, 4 მაისს, დაღამებისას მტრის ძალა, რიცხვით ერთი გუნდისა, პოილოს ხიდის ყურში ჩვენ მოდარაჯეებს გარს შემოეხვია. ჩვენი დარაჯები ადგილიდან არ დაიძრნენ. დღეს, 5 მაისს, დილით 3 საათზე ხიდს მოადგა მტრის ჯავშნიანი მატარებელი. მას წინ ჰქონდა პლატფორმა, უკან კი, მობმული ჰქონდა ვაგონები ხალხისთვის. მან ჩვენ მოდარაჯე გუნდს ზარბაზნებიდან და ტყვიის მფრქვევლებიდან სროლა დაუწყო. ჩვენმა წინა მოდარაჯეებმა თანახმად ბრძანებისა, ხიდს ქვეშ გამართული ბოგირით უკან დაიხიეს. ჩვენკენმა მეორე ნაპირიდან ტყვიისმფრქვევლებით, არტილერიით და თოფებით დაუშინეს. ამასთანავე იძულებული შევიქენით ხიდი აგვეფეთქებინა.

[illegible]

---

*) Мижуевъ „Крестьянское царство" გვ. 108.

**) ეს ცნობები ამოღებულია ნ. ბუხარინის თხზულებიდან: „С.-А. Соед. штаты и Россія" გვ. 281.

დარიალის, როკის და მამისონის უღელტეხილებზე სიმშვიდეა.

დამფუძნებელი კრება

4 მაისის სხდომა.

თავმჯდომარეობს ხ. მდივანი.

სხდომის გახსნისას თავმჯდომარემ შემდეგი სიტყვით მიმართა დეპუტატებს.

დამფუძნებელ კრების წევრნო! მოგახსენებთ, რომ ჩვენ სამხედრო სკოლას რესპუბლიკის გამოუთქმელ მტრების თავს დაესხნენ და ამით დამოწმდენ ხელთ ჩაეგდოთ, როგორც სამხედრო სკოლა, ისე მართვა-გამგეობა საქართველოს რესპუბლიკისა. რასაკვირველია, უბედური იყო ასეთი გამოსვლა, მაგრამ ამ უბედურებას თან ახლავს ქვეყნის შორეული ხასიათის განზრახვაც ჩვენი მტრებისა, რომელსაც შეიძლება ერთი შედეგი უნდა მოყოლოდა და ეს იყო ის, რომ ის ხალხი, რომელიც მილიონებს შრომა-მოქმედების ჩასაგდებად და მართვა გამგეობის ხელში ჩასაგდებად, საშინლად დამარცხებული იქნა. ეს ასეც უნდა ყოფილიყო იმიტომ, რომ ჩვენი სამხედრო სკოლა დაწყებული ჯარისკაცებიდან, უფროსებამდე ყველა მოდის დარაჯად უდგა ქართველ ხალხს, დამფუძნებელ კრებას, წარმომადგენელ შრომის ხალხის გა-

[illegible]

ეროვნულ უმცირესობათა უფლებების უზრუნველყოფა

(დასასრული *) იხ. „ერთ." №№ 84, 86, 88, 90, 94).

სხვადასხვა სახელმწიფოთა მაგალითები.

პრაქტიკაში ჩვენ არ ვიცით სახელმწიფო, რომელშიაც მტკიცედ იყოს გატარებული დემოკრატიული წესები. ნამდვილი დემოკრატიზმის სამეფო ვერ დამყარდება იმ ხანგრძლივობაში და იმ პოლიტიკურ წესწყობილებაში, რომ-

[illegible]

შვეიცარია ეროვნულად არა ნაკლებ აჭრელებულია, ვიდრე ავსტრიულ ზემოთ დასახელებული ქვეყნები: შედარებით მცირე მანძილზე აქ ცხოვრობს ოთხი ერი: გერმანელები, ფრანგები, იტალიელები და ერთ წოდ. რეტოროლანები. მართალია, თითოეულს ამ ერს აქვს თავისი საკუთარი ტერიტორია, სადაც იგი დიდს უმრავლესობას შეადგენს, მაგრამ შვეიცარიის ცალკე კანტონების ეროვნული შემადგენლობა რომ ავიღოთ, დავრწმუნდებით, რომ ზოგი მათგანი ეროვნულად აჭრელებულია ასეთ კანტონებათ უნდა ჩაი-

[illegible]

---

*) იხ. „Нац. пробл." გვ. 269.

[illegible]

ხელმწიფო და თავისუფალი ეროვნული კავშირები.

სხვადა სხვა სახელმწიფოთა შედარება ჩვენ სრულიად გვარწმუნებს იმაში,

---

*) „С.—А. С. штаты и Россія", გვ. 64.

მიღებულ იქნა (ზოგადად) კანონ პროექტი ფოთის საკარანტინო, სოხუმის საზღვაო საქმეთა და საჩაინის სანაპირო საქმეთა სამეთვალყურეო სადგურების შტატისა და ხარჯთ-აღრიცხვის დამტკიცების შესახებ.

ი. გომართელის მოხსენებით უკამათოდ მიღებულ იქნა მიწათ-მოქმედების სამინისტროსათვის დამატებით 143,701,848 მ. გადადებისა სამეურნეო საოპერაციო ხარჯების დასაფარავად.

ს. ჯაფარიძის მოხსენებით მეორე მოსმენით (მუხლობრივი) განხილულ იქნა კანონპროექტი ფულისა და ბეჭედზე შემოსავლის შემოწმების წესის შეცვლის შესახებ.

დახურულ სხდომაზე კარებში განიხილეს დეკრეტი ტერიტორიის რაზმის შტატის დამტკიცებისა.

დეპეშები

(საქართველოს დეპეშათა სააგენტო)

5 მაისი.

ბოლშევიკების ცნობები.

სამხედრო ცნობა.

მოსკოვი, 4 მაისი. რიგის მიმართულებით სიმშ. რიჩენოვსკის ჩრდილოეთით მტრის შემოტევის ცდა მოიგერიეს. პოლოცკის რაიონში მტერმა მძიმე არტილერიით ყუმბარები დაუშინა ქ. პოლოცკს. მოზირის რაიონში ბერეზინის მარჯვენა ნაპირზე ჩვენმა ნაწილებმა მტრის შემოტევა მოიგერიეს. კიევის რაიონში ჩვენი ნაწილები ახალ პოზიციებს ამაგრებენ კიევის დასავლეთით. ტარაშჩის რაიონში ჩვენი ნაწილები პოზიციებს იჭერენ ქალ. ტარაშჩის ჩრდილოეთით და დასავლეთით 35 ვერსზე. ყირიმის ნაწილში ძირითად მხრივ სროლა სწარმოებს. აზოვის ზღვაში მტრის გემები ჩრდილოეთისა და აღმოსავლეთ ნაპირების გასწვრივ დადიან. 3 მაისს მოწინააღმდეგის სამმა გემმა ტაგანროგს ესროლა. შავი ზღვის სანაპიროზე სოჩის სამხრეთით ჩვენ გენერალ ბუკრეტოვისა და მოროზოვის მეთაურობით დენიკინის ჯარის დარჩენილი ნაწილი დაგვნებდა.

იტალიური ცნობები.

იტალიის მუშები საფრანგეთში.

პარიზიდან იუწყებიან: იტალიის ემიგრაციის გენერალური კომისარი რომში წავიდა საფრანგეთის მთავრობასთან იმ მნიშვნელოვან შეთანხმების შემდეგ, რომელიც იტალიის მუშა ძალის საფრანგეთში გამოყენებას ეხება. 4000 იტალიელი მუშა მაღაროებში სამუშაოს შოულობს. საფრანგეთის მთავრობა იტალიას 3000 ტონა ნახშირს მისცემს თითოეულ იტალიელ მუშის სამაგიეროდ.

საფრანგეთის ჯარი კილიკიაში.

პარიზის გაზეთები იუწყებიან კილიკიაში საფრანგეთის ჯარის მეტად გა-

პირებულ მდგომარეობის შესახებ. შეუძლებელია ვილოვდეთ... (დამახინჯებულია).

ფრანგული ცნობები.

კიევის აღება.

ლონდონიდან იუწყებიან: ვარშავიდან მოსული დეპეშის ცნობით კიევი პოლონელებმა აიღეს. პილსუდსკის ჯარის ავანგარდი კვირას დილით კიევს მიუახლოვდა და მოუხედავათ ბოლშევიკების ცდისა, რომ გამაგრებულიყვნენ, ქალაქის დაცვაში არავითარი ეჭვი აღარ იყო. პოლონელების სწრაფმა შეტევამ წითელ ჯარში დიდი დემორალიზაცია გამოიწვია.

გაფიცვების შედეგი.

საფრანგეთში გაფიცვათა მოძრაობა სრულიად (გამოტყდებულია) მატარებლების რიცხვი გაიზარდა, სადგურებზე მუშაობა ჩვეულებრივათ სწარმოებს, მოგზაური მსურველია მათი ადგილის დაკავებისა ვინც სამუშაოზე არ გამოცხადებულა. ნავ-სადგურებში გაფიცვებს ჩვეულებრივი ხასიათი არ მიუღია. ზოგიერთმა წრემ მუშაობა შესწყვიტა, ზოგს ჯერ კიდევ არავითარი გადაწყვეტილება არ მიუღია და მერყეობენ, ერთმა ნაწილმა გადაწყვიტა შრომის ფედერაციის საერთო დადგენილებებს დაემორჩილოს. მაღაროს მუშებში ასეთი მდგომარეობაა: სამხრეთში მომუშავეებმა მაღაროები დასტოვეს ჩრდილოეთში და პადეკალესთან მუშაობას განაგრძობენ. სენტეტიენში მუშაობენ და მონსონში [illegible]. ისეთი შთაბეჭდილებაა, რომ მუშათა უმეტესობა თავის ადგილზე დარჩება. მთავრობამ მიიღო ზომები მებრძოლ რევოლიუციონერების წინააღმდეგ. ორშაბათს საღამოს 6 კაცი დააპატიმრეს დეპარტამენტსა და პარიზში. საზოგადოებრივი აზრი მოძრაობის წინააღმდეგია. გაფიცვის წინააღმდეგ ასეთი მოძრაობა პირველად ხდება. გარდა [illegible] გაზეთებისა, ყველა ფრანგული გაზეთი ენერგიულად იცავს მთავრობის მიერ მიღებულ ენერგიულ ზომებს, რომლის შედეგებიც მალე გამოჩნდება.

საბჭოთა სავაჭრო მისია ლონდონში.

კოპენჰაგენიდან იუწყებიან, რომ საბჭოთა სავაჭრო მისიის ლონდონში გამგზავრება მომხდარი ფაქტია. მისიაში 7 კაცი შედის, მაგრამ არც ლიტვინოვი, რომელიც ინგლისის მთავრობას არასასურველად მიაჩნია და არც კრასინი, რომელიც მოსკოვში ეჯდება(?), მისიაში მონაწილეობას არ იღებენ.

სპა-ს კონფერენციის მოლოდინში.

მილერანი მომავალ კვირას ლონდონში წავა, რათა ლოიდ ჯორჯთან ითათბიროს სპის კონფერენციის პროგრამის შესახებ.

მინისტრთა საბჭოს სხდომა.

სამშაბათს დილით ელისეს სასახლეში პრეზ. დეშანელის თავმჯდომარეობით მინისტრთა საბჭოს სხდომა მოხდა. საბჭოს თავმჯდომარემ მილიერანმა, თავის კოლეგებს საგარეო პოლიტიკა გააცნო. საბჭომ განიხილა გაფიცვათა მოძრაობა და ზომები, რომლებიც უნდა იქნეს მიღებული.

ინგლისური ცნობები.

(ბასრიდან).

პალესტინაში.

იერუსალიმის მიდამოებში პალესტინის არაბები ინგლისელებს თავს დაესხნენ. მდგომარეობა (დამახინჯებულია).

რუსეთის ფრონტები.

ყველაზე ბოლო დეპეშების გამო ბოლშევიკების სიძნელენი გაიზარდა მთელ უკრაინაში. ყირიმის ფრონტზე ბრძოლები უცვლელად გრძელდება. ციმბირში ბოლშევიკები ვერხნეუდინსკიდან ჩიტას დასავლეთით იაპონელებს უტევენ. რკინის გზის ხაზზე და ზღვის ნაპირის რაიონში, კერძოთ ხაბაროვსკთან და სპასკთან ბრძოლაა. ვლადივოსტოკიდან მოსული რუსული ცნობები გადმოგვცემს ბრძოლის შესახებ გენ. ვოლჩკოვსკის პარტიზანებისა და კოლჩაკის მიმხრეთა შორის, რომელთაც იაპონელები ეხმარებიან.

პირველი მაისი ინგლისში.

ფიქრობენ, რომ ინგლისში 1 მაისის დღესასწაულში 5—8 მილიონმა კაცმა მიიღო მონაწილეობა. პირველ საჭიროების საგნების მიწოდების დარგებში მუშაობა არ დარღვეულა.

ახალი ამბები

ნავთი. უკანასკნელ დღეებში მომხდარ ამბების და ნავთზე ფასის აწევის გამო, ქალაქის გამგეობის სასურსათო განყოფილება აცხადებს მოქალაქეთა საყურადღებოდ, რომ ნავთის რაოდენობა რესპუბლიკაში აღემატება რამდენიმე წლის მოთხოვნილებას და ყველა მცხოვრებნი დაკმაყოფილებულნი იქნებიან ნავთით თავის დროზე და საკმაოდ. რომ ნავთი თანასწორად იქნას განაწილებული და აგრეთვე სპეკულიაციის ასაცილებლად, იგი დარიგდება ქალაქის სასურსათო წიგნებით ყოველდღიურად ოჯახზე თითო ფუთის რაოდენობით. ნავთი განაწილდება სასურსათო განყოფილების მიერ ყველა უბნებში მოწყობილ ადგილებიდან და აგრეთვე ქალაქის ყველა ნაწილებში დატარებით.

◆ **მობილიზაციისათვის.** შინაგან საქმ. სამინისტრომ განკარგულება დაუგზავნა ყველა მთავრობისა და საზოგადოებრივ დაწესებულებათ, რომლის ძალითაც აღნიშნული დაწესებულებანი ვალდებულნი არიან სათანადო სამხედრო უფროსს წარუდგინონ სია ჯარში გასაწვევ მოსამსახურეებისა.

◆ **საბაზრო ეროზებზე(?)** შინაგან საქმეთა სამინისტრომ შემდეგი დეპეშა გაუგზავნა: თანახმად მთავრობის დადგენილებისა თემებს ეძლევათ დაამუშაონ ყველა სავანეები იმ პირებისა, რომლებიც რიგზე დაუთესავათ მიდიან მობილიზაციით მათი გაწვევის გამო. გაუწყებთ რა ამას, შინაგან საქმეთა სამინისტრო, გთხოვთ მიიღოთ ჯეროვანი ზომები მთავრობის აღნიშნული დადგენილების ცხოვრებაში უნაკლოთ გასატარებლად.

◆ **მთავრობის თავმჯდომარე** შემდეგი დეპეშა მიიღო სოფ. ეკატერინოვკიდან. „ერთობის" მეორე პარ. ყრილობა სალამს უძღვნის მთავრობის თავმჯდომარეს და მუშათა კლასის ბელადს და გამოსთქვამს აღფრთოვანებას მის გადაწყვეტილების გამო,—ბოლომდი ებრძოლოს კარზე მომდგარ მტერს. თავის მხრივ „ერთობის" ყრილობა აღუთქვამს მთავრობას ყოველგვარ დახმარებას.

◆ **ასპინძის ომის 150 წლის** თავის აღსანიშნავათ სამხედრო მინისტრის ბრძანებით 88-9 ათასეულს ეწოდა „მე-9 ქვეითი ასპინძის ათასეული."

◆ **პოეზიის დღე,** რომელიც იმართება 7 მაისს მწერალთა კავშირის საბჭოს თაოსნობით, გრანდიოზულ ხასიათს იღებს. გარდა თფილისისა, ეს დღე იმართება საქართველოს ყველა ქალაქებში. იმ დღეს 12 საათზე ყველა სასწავლებლები დათხოვნილნი იქნებიან დემონსტრაციაში მონაწილეობის მისაღებათ. გენერალ გუბერნატორის სპეციალური ნებართვით, ალექსანდრეს ბაღში იმართება პოეზიის ზეიმი. თფილისის პროგრამა იბეჭდება დღევანდელ გაზეთში „პოეზიის დღის" განცხადებაში.

◆ **მეოთხე რაიონული კოლექტივი** მოუწოდებს თავის პარტიის წევრებს დაუყონებლივ შემოიტანონ მიმდინარე წლის საწევრო გადასახადი და მიიღონ შეუწყვეტელი ორგანიზაციულ მუშაობას.

◆ **სახალხო უნივერსიტეტში** 6 მაისს ლექციებს წაიკითხავენ:

1 განყოფილებაში (ნაძალადევში) 1) ექ. ტურიაშვილი—ჰიგიენა; 2) მესხი—სამშობლოს აღწერა.

მესამე განყოფილებაში (ჩუღურეთში) 1) ლომაური—სამეურნეო ეკონომია; 2) ვ. ბარნოვი—ქართული მწერლობა.

ცენტრში (პლეხანოვის პრ. № 123) 1) ალშიბაია ექ.—საქართველოს ხიმ დიდერენი; 2) იგ. ტყეშელაშვილი—არაორგანიული ქიმია; 3) კოტეტიშვილი ვ.—სოციოლოგია. დასაწყისი ლექციებისა ნაძალადევში—7 ს. სხვაგან 6 ს.

◆ **მეოთხე რაიონული კოლექტივი.** ხუთშაბათს, 6 მაისს, საღ. 6 ს., იწვევს 3. რიგის წევრთა 29 აპრილის საზოგადო კრების გაგრძელებას, კრებაზე გაგრძელდება პირველი ყრილობის დღის წესრიგის განხილვა, მომხსენებლათ მოწვეულია ამხ. ნ. რამიშვილი.

კ რ ე ბ ე ბ ი.

დღეს, საღამოს 6 სათ. ბიუროს ბინაზე შესდგება საქართველოს ს. დ. მ. პ. მეორე რაიონული კოლექტივის წევრთა ჩვეულებრივი კრება.

— დღეს, საღამოს 6 ს. შესდგება მესამე რაიონის კოლექტივის ჩვეულებრივი სხდომა.

— პარასკევს, 7 მაისს დანიშნულია კუკიის მცირე კოლექტივის არაჩვეულებრივი კრება ყველა წევრების დასწრება სავალდებულოა.

— დღეს, საღამოს 6 ს. ბიუროს ბინაზე დანიშნულია საქ. სოც.-დემ. მ. პარტიის მე 6 რაიონულ კოლექტივის წევრთა მორიგი სხდომა.

— ხუთშაბათს, საღ. ზუსტად 5 ს. დანიშნულია მეოთხე რაიონული კოლექტივის წევრთა მორიგი სხდომა.

— დღეს, საღამოს 6 საათზე, ქალაქის ხაზინის სავაჭრო-მრეწველობის კასის პრეზიდიუმი (რუსთაველის პროსპ. 17, მუშათა სასახლეში, მე 3 სართული, ოთახი № 17) იწვევს ექიმებს საოთხბირო კასის წევრთა ოჯახობაზე სამედიცინო დახმარების შესახებ ყველა დაინტერესებულთ, კბილის ექიმთა გამოკლებით, სთხოვს პრეზიდიუმი დაესწრონ ზემოთ აღნიშნულ კრებას.

— ხუთშაბათს, მაისის 6 ს საღამოს 7 საათზე უნივერსიტეტის მეორე აუდიტორიაში დანიშნულია გაგრძელება კამათისა „უნივერსიტეტის ორგანიზაციის ძირითადი პრინციპების" შესახებ.

დამფუძნებელი კრების პრეზიდიუმის დეპეშები

სამხედრო სკოლის უფროსს, გენ. კვინიტაძეს.

დამფუძნებელი კრების პრეზიდიუმი გულითად მადლობას გიძღვნით თქვენ და თქვენს თანამშრომლებს იმ თავდადებული და სახელოვანი მოქმედებისათვის, რომელიც გამოიჩინეთ სკოლაზე რესპუბლიკის მტრების თავდასხმის დროს. ამასთანავე პრეზიდიუმი გამოსთქვამს აღტაცებას თქვენი მოწაფეების და ჯარისკაცთა გმირული საქციელის გამო, რომელიც თავდებია იმისა, რომ სამშობლოს დაცვა საიმედო დარაჯთა ხელშია, დაჭრილ გმირებს პრეზიდიუმი უსურვებს მალე განკურნებას.

დამფ. კრების თავმჯდომარის ამხ. ს. მდივანი.

სამხედრო მინისტრს.

(ასლი გენ. კვინიტაძეს).

გთხოვთ გადასცეთ ჯარს დამფუძნებელი კრების გულმხურვალე სალამი.

დამფუძნებელი კრება გამოსთქვამს მტკიცე რწმენას, რომ საქართველოს ლაშქარი ნათლად გაითვალისწინებს იმ საფრთხეს, რომელსაც რუსეთ-ოსმალეთის კავშირი ჩვენს ქვეყანას უმზადებს და სამშობლოს თავისუფლებას თავდადებით დაიცავს.

დამფ. კრ. თავ. მ. ს. მდივანი.

სახალხო გვარდიის მთავარ შტაბს

(ასლი გენ. კვინიტაძეს)

გთხოვთ გადასცეთ სახალხო გვარდიელებს დამფ. კრების გულმხურვალე სალამი.

დამფუძნებელი კრება გამოსთქვამს მტკიცე რწმენას, რომ საქართველოს გვარდია ნათლად გაითვალისწინებს იმ საფრთხეს, რომელსაც რუსეთ-ოსმალეთის კავშირი საქართველოს უმზადებს და სამშობლოს თავისუფლებას თავდადებით დაიცავს.

დამფ. კრების თავმ. მოადგილე ს. მდივანი:

ბათომი

3 მაისს საქართველოს ჯარი მაზმიბეგი მაჩაბელის მეთაურობით შევიდა ქ. ართვინში, მცხოვრებლები დიდი სიხარულით შეხვდნენ. ამ ადგილების მცხოვრები ქართველი მუსლიმანები, სადაც ქართველი ჯარები კარგა ხანია არ იმყოფება, ერთხმად მოითხოვენ მათ დაუყონებლივ მისვლას.

— 30 აპრილს ბათომში მორიგმა მომქმედებმა დაიჭირეს ვინმე ლიახოვი. ეჭვით დააპატიმრეს პროფ. კავშირთა საბჭოს წევრი სერგო კორიძე. რომ პირველ მაისს, მუშათა დღესასწაულზე სიტყვის თქმის საშუალება მისცემოდა, კორიძე გაანთავისუფლეს პროფ. კავშირთა საბჭოს თავმჯდომარის ქვეშ ერთი დღით ამბობენ, კორიძე უკვე მიიმალა.

ბათომის მეჯლისი *)

აკაკი ჩხენკელის სიტყვა.

„მე ბედნიერათ ვრაცხ ჩემს თავს, რომ შემთხვევა მომეცა აქ მოსვლის და შესძლება მაქვს პირადათ მივულოცო სამუსლიმანო საქართველოს უმაღლეს დაწესებულებას—მეჯლისს (ტაში) ესალმები თავმჯდომარესაც, დიდად პატივცემულ ჩემს მეგობარს მემედ-ბეგ აბაშიძეს (ტაში).

სისხლით და გრძნობებით ძმებო!

ორი წელიწადია მას შემდეგ, რაც მე აქ არ ვყოფილვარ. [illegible] ჩვენი საერთო საქმისათვის, სამუსლიმანო საქართველოს და საქრისტიანო საქართველოს საქმეთა მოწესრიგებლად. არ ვიცი რა მოხდა ჩემს აქ არ ყოფნის დროს, მაგრამ, როგორც ირკვევა, დიდი ტანჯვა დამარცხება გამოგივლიათ.

მე დავბრუნდი მხოლოდ ამ უკანასკნელ თვეებში. სანეტარიო იყო თქვენი ნახვა. გულის ფანცქალით მოველოდი თქვენს შეხვედრას. დღეს ქალაქიდან გამოვემგზავრე აჭარაში ახალ ციხით. მიუხედავათ იმისა, რომ დიდი თოვლი იყო, დანისპარეულის მცხოვრებთა დახმარებით გადმოვედი მთელში. ხალხი აღტაცებით მეგებებოდა. ხულოდან ქე-

*) დასასრული, იხ. „ერთ." № 98.

რომ, რაც უფრო დემოკრატიულია სახელმწიფო, მით უფრო მოგვარებულია იქ ეროვნული საკითხი. ჭეშმარიტი დემოკრატიზმი, მთელი ხალხის ხელმწიფება ჯერ არსად განხორციელებულა, ამიტომ არც ერთ სახელმწიფოში, სადაც კი რამდენიმე ეროვნებაა ერთმანეთში არეული, არ განხორციელებულა სამოქალაქო მოსპობა ეროვნულ ჩაგვრისა და ამ ჩაგვრაზე აღმოცენებული ეროვნული მტრობა და ქიშპობა. სამოქალაქოდ ამის მოსპობა შესაძლებელია მხოლოდ ისეთ წესწყობილებაში, რომელიც იქნება ნამდვილი განხორციელება მთელი ხალხის ხელმწიფებისა,—ე. ი. სოციალისტურ წესწყობილებაში. „ეროვნული კარჩაკეტილობა და ერთა შორის შუღლი, ვკითხულობთ „კომუნისტურ მანიფესტში", თანდათან ქრება უკვე ბურჟუაზიის განვითარებასთან ერთად, რაც უფრო ვითარდება თავისუფალი ვაჭრობა, საქვეყნო ბაზარი, სამრეწველო წარმოების ერთგვარობა და მათი შესაფერი ცხოვრების ურთიერთობა. მის გაქრობას კიდევ უფრო დააჩქარებს პროლეტარიატის ბატონობა... რამდენადაც გაქრება ერთი ინდივიდის მიერ მეორის ყვლეფა, იმდენადვე გაქრება ყვლეფა ერთი ერისა მეორის მიერ. ამ ანტაგონიზმთან ერთად, რომელიც არსებობს ერებს შიგნით, მოისპობა მტრული განწყობილება ერთა შორისაც". ეს იდეა მარქს ენგელსისათვის ძირ-ფასი იყო: მთელი თავისი მოღვაწეობის განმავლობაში ისინი ამას სხვა და სხვა სიტყვებით იმეორებდენ. ეს იდეა შეთვისებული აქვთ ყველა მათ მოწაფეებს, რომლებსაც კი ეროვნულ საკითხზე უწერიათ. კ. კაუცკი „ავსტრიის კრიზისის გამო გამოსთქვამს ამნაირ აზრს: „სოციალ დემოკრატიული პროგრამა ერთად-ერთია, რომელიც სწყვეტს ავსტრიაში ეროვნებათა პრობლემას. მაგრამ ეს პროგრამა მხოლოდ სოც.-დემოკრატიის მიერ არის წარმოდგენილი და ამიტომ არ არის არავითარი იმედი, რომ იგი განხორციელდება, სანამ ეს პარტია არ ჩაიგდებს ხელში ხელმწიფობას ავსტრიაში *) ოტტო ბაუერის აზრით, რაც უნდა საუკეთესოდ მოგვარდეს ერთა ცხოვრება, მაინც დარჩება ექსპლოატაცია ერთი ერისა მეორე ერის მიერ. „მაგრამ, ამბობს ო. ბაუერი, ეს ფაქტი საზოგადოთ ვერ აღმოიფხვრება, სანამ არსებობს კაპიტალისტური საზოგადოება". **) რ. შპრინგერიც ამავე აზრს იმეორებს: ეროვნული თავისუფლება „მეტარი ერებისა და აგრეთვე მათის გაბნეული ნაწილებისა შეიძლება განხორციელდეს მხოლოდ საერთო სოციალური განთავისუფლებასთან ერთად" ***) საბოლოო გაქრობა ეროვნულ შუღლისა, მაშასადამე, ასე ვთქვათ, პროგრამა-მაქსიმუმის საქმე ყოფილა დღევანდელ პირობებში, კერძო საკუთრებაზე აგებულ სახელმწიფოში აღმოფხვრელია ადამიანის ჩვეულება—ადვილად დაინახავს, მარტო ფორმაში გაჩვევა იმისა, რაც უფრო რთულია და ძნელი დასანახავი. ეროვნული განსხვავება ყველას მაშინვე თვალში ეცემა, მაგალითად, ეკონომიური ურთიერთობა კი ხშირად პოლიტიკის სცილდება და უცილობლივ მოქმედობს. ამიტომ ეკონომიური წინააღმდეგობა, ძალიან ხშირად ეროვნულ სამოსელს ეხვევა. სანამ საზოგადოების კლასებს შორის ეკონომიური წინააღმდეგობა არსებობს, ამ ჩვეულების, ამ ილუზიის (თვალის მოტყუების) მოსპობა შეუძლებელია. პროგრამა-მინიმუმი ეროვნულ საკითხში მხოლოდ იმ მიზანს ისახავს, რომ დააკმაყოფილოს ერების ის მოთხოვნილებები, რასაც მართლა ეროვნებასთან აქვს კავშირი. ამ მხრივ მტკიცეთ გატარებული დემოკრატიზმი განსაკუთრებულ კანონმდებლობითურთ მიაღწევს იმ მიზანს, რომელსაც ეწოდება „ეროვნულ უმცირესობათა უზრუნველყოფა".

თუ მხედველობაში ყველა ფერს ზემოდ თქმულს, ეროვნულ უმცირესობის უზრუნველსაყოფად საჭიროა, უპირველეს ყოვლისა, სახელმწიფოს დემოკრატიზაცია და განმტკიცება ხალხის ხელმწიფებისა. ეს თუ გატარდა, სახელმწიფოს დაეპირდება მხოლოდ რამდენიმე დამატებითი კანონები, რომლებშიც აღნიშნული იქნება განსაკუთრებული ზომები ერთა ცხოვრების თავისუფალი კულტურულ განვითარებისათვის შესაფერ პირობების შესაქმნელად.

დემოკრატიული წყობილება ეროვნულად შეკავშირებისათვის (ისევე როგორც სხვა კავშირებისათვის) სრულ თავისუფლებას იძლევა. რადგანაც ეს შეკავშირება ხდება დედა ენის მიხედვით და რადგანაც კავშირი არსდება ერის კულტურულ საჭიროების დაკმაყოფილებად, დემოკრატიული სახელმწიფო მის დაარსებას არა მარტო სრულ თავისუფლებას აძლევს, არამედ ხელსაც უწყობს, რადგან ასეთი კავშირები სახელმწიფოს დიდ დახმარებას გაუწევენ მის კულტურულ-განმანათლებელ მუშაობაში. ეროვნული კავშირი არ იქნება სახელმწიფოებრივი დაწესებულება, საჯარო უფლებებით მოსილი ორგანიზაცია. მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს, რომ სახელმწიფოს მასთან არ ექნება მტკიცე კავშირი, თავის მუშაობაში მას არ დაეყრდნობა და არავითარ დახმარებას არ აღმოუჩენს. პირიქით, დემოკრატიული სახელმწიფო არ შეიძლება თანაგრძნობით არ უყურებდეს მისთვის საჭირო და სასარგებლო საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს და მეტადრე იმათ, რომლებსაც კულტურულ განმანათლებელი მიზნები აქვთ დასახული.

მიუხედავათ იმისა, რომ ეროვნული კავშირი იქნება თავისუფალი, კერძო დაწესებულება, კულტურულ მუშაობაში მას წინ ეშლება ფართო სარბიელი და მას ეკისრება დიდი მოვალეობანი. დემოკრატიული სახელმწიფო ცდილობს ყველა მოქალაქეთათვის განურჩევლად ეროვნებისა შექმნას ერთნაირი კულტურულ განმანათლებელი დონე, ერთნაირი „მინიმუმი" კულტურულ სიმაღლისა, რამდენადაც კი მას ამისთვის ძალა შესწევს. იგი, უპირველეს ყოვლისა, იმაზე ზრუნავს, რომ სახელმწიფოში არ დარჩეს არც ერთი მოქალაქე, რომელსაც არ მიეღოს პირველ-დაწყებითი განათლება. დღეს ამაში მდგომარეობს ის „მინიმუმი", რომელსაც მიზნათ ისახავს დემოკრატიული სახელმწიფო. როდესაც პირველ-დაწყებითი სწავლა საყოველთაო გახდება, როდესაც ყველა პირველ-დაწყებითი სკოლები საუკეთესოდ იქნებიან მოწყობილნი და როდესაც სახელმწიფო საკმაოდ მოღონიერებული იქნება, იგი თავის „მინიმუმს" უმაღლესს, უფრო მაღლა ასწევს, მაგალითად, შემოიღებს საყოველთაო სწავლას მეორე საფეხურის სასწავლებლებში.

მაგრამ თუ სახელმწიფოს დღესვე არ შეუძლიან გაუძღვეს კულტურულ განმანათლებელ საქმეებს ისე, როგორც ამას იდეალი მოითხოვს, თუ იგი იძულებულია ამ საქმეში ერთნაირი „მინიმუმით" დაკმაყოფილდეს, ეს იმას არ ნიშნავს, რომ იგი აუკრძალავს ვისმე სახელმწიფოში შექმნილი კულტურული დონე უფრო მაღლა ასწიოს და ამას მოახმაროს თავისი ძალა, თავისი ნიჭი, თავისი ქონება. პირიქით, დემოკრატიული სახელმწიფო ამ საქმეში სრულს დახმარებას აღმოუჩენს ყველას და ყოველ ეხლავ ხელს შეუწყობს. დემოკრატიულ თავისუფლების და სრულ თანასწორობის ნიადაგზე ერებს შორის მცირდება მტრობა ქიშპობა და ერთმანეთის ჩაგვრისაკენ მისწრაფება, მაგრამ მათ შორის იწყება სხვა ფორმის მეტოქეობა—მეტოქეობა კულტურული: ერთი ერი, რომელიც მეორეს კულტურულად წინ წაუსწრებს, ამასთანავე გახდება უკან ჩამორჩენილი ერის წაბაძულობის საგნათ, რადგან კულტურულად წინ წასვლა მასთან ერთად ნიშნავს ნივთიერად მეტს უზრუნველყოფას და მეტს კეთილდღეობას. თუ ერი მოახერხებს გააკეთოს ზედმეტი იმისა, რაც გააკეთა სახელმწიფომ კულტურულ-განმანათლებელ საქმეში, ამას დემოკრატიული სახელმწიფო მხოლოდ დაუმადლებს.

ეროვნული კავშირი, ვთქვით ჩვენ, ფაქტიურად ვერ განახორციელებს იძულებით თვითდაბეგვრას, როგორც საჯარო უფლებრივი ორგანიზაცია. თვითდაბეგვრას ვერ მიეცემა სახელმწიფოებრივი ხასიათი, იგი ვერ განხორციელდება სახელმწიფოს ორგანოების მიერ, როგორც საყოველთაო კანონი. მაგრამ ეს სრულებით იმას არ ნიშნავს, რომ ვერ განხორციელდება თვით-დაბეგვრა, როგორც თავისუფალი, ნებაყოფლობაზე დაფუძნებული აქტი, შეუძლებელია შემოღებულ იქნეს. ბევრი თავისუფალი ორგანიზაციებია, რომლებიც ნებაყოფლობითი თვითდაბეგვრის საშუალებით უშველებელს თანხებს აგროვებენ. საკმარისია გავიხსენოთ კათოლიკური ეკლესია, რომელიც საფრანგეთში სახელმწიფოსაგან გამოცალკევებულია და მიუხედავათ ამისა თუ მეტათ არა, ნაკლებ მდიდარი არ არის შედარებით იმასთან, როგორიც იყო იგი გამოცალკევებამდის. კანონით იძულება აუცილებელი საჭიროება არ არის, ნებაყოფლობითი იძულება ხშირად უფრო უკეთესად აღწევს მიზანს.

ნებაყოფლობის ნიადაგზე აგებულ თვითდაბეგვრის საშუალებით კულტურულად წინ წასულ ეროვნულ კავშირს შეუძლიან [illegible] თანხა შეჰკრიბოს თავის წევრებისაგან, რაც მას საშუალებას მისცემს, მაგალ. საყოველთაო საშუალო სწავლა შემოიღოს იქ, სადაც სახელმწიფომ მხოლოდ საყოველთაო დაბალი სწავლა განახორციელა. მას შეუძლიან გახსნას საჯარო ბიბლიოთეკები, მუზეუმები, თავის ენაზე მოჰფინოს წიგნები, გაზეთები, გახსნას სპეციალური სასწავლებლები და სხვა და სხვა, და ამნაირად კიდევ უფრო კულტურულად წინ წასწიოს და ნივთიერადაც გააძლიეროს თავისი ერი. მისი სარბიელი ამ მხრივ სრულიად განუსაზღვრელია.

11. დ ა ს კ ვ ნ ა.

თუ მოხერხდა წვრილ საერობო ერთეულების—თემების მცხოვრებთ ეროვნულ შემადგენლობის მიხედვით გამიჯვნა, ეროვნული უმცირესობა სახელმწიფოებრივობას ეზიარება უკვე არა როგორც თავისუფალი, კერძო კავშირში მოქცეული, არამედ სახელმწიფო დაწესებულების სახით. ერთი ეროვნებით დასახლებული თემი, იქნება როგორც ყოველი თემი: აქ არავითარი მნიშვნელობა არ ექნება იმას, თუ რა ეროვნებით არის იგი დასახლებული. ყველა თავის საქმეებს იგი გაუძღვება სწორედ ისევე, როგორც ქართველებით დასახლებული თემები; მისი კომპეტენცია ისეთივე იქნება, როგორც სხვა თემების. მომავალში, როდესაც თემები ისე მაგრად დადგებიან თავის ფეხზე, რომ შეეძლებათ ისარგებლონ ყველა იმ ფართო უფლებებით, რასაც მათ დემოკრატიული წესწყობილება აძლევს, უნდა განხორციელდეს მოხელეების არჩევა ხალხის მიერ და თავისთავად გადაწყდება მოხელეთა ენის საკითხი: ადგილობრივი მცხოვრებნი, რა თქმა უნდა, აირჩევენ ისეთს მოხელეებს, რომლებსაც მათი ენა ეცოდინებათ. რ. შპრინგერი ამბობს, რომ შვეიცარიაში სწორედ ამ ზომის გატარებამ ძლიერად წაიწია წინ ერთა ცხოვრების მოგვარება: „ხალხი თითონ ირჩევს თანამდებობის პირებს და მსაჯულებს. მას აქეთ, რაც ეს ზომა გატარდა, შვეიცარიაში დამყარდა მშვიდობიანობა ერთა შორის." *).

იქ, სადაც დემოკრატიული წესები ამნაირად იქნება გატარებული, იქ, სადაც ეროვნულ ენის ხმარება ყველგან სრულიად თავისუფალი იქნება, სადაც არავის არავითარი უფლება არ წაერთმევა ამა თუ იმ ეროვნების წევრობისათვის, იქ, სადაც განსაკუთრებული კანონით შესაძლებელი გახდება, რომ ეროვნულმა კავშირმა სასამართლო წესით იჩივლოს, თუ მის ეროვნულ ინტერესებს რაიმე, თუნდაც პაწია, ზიანი მიადგა ვისიმე მხრით,—იქ ერის რომელიმე უფლება შეიძლება დარჩეს შებღალული და რანაირად შეიძლება უზრუნველყოფილი არ იყოს ეროვნული უმცირესობა? ჩვენ დიდის ყურადღებით ჩავაკვირდებით ყველა იმ პროექტებს, რომლებიც ეროვნულ უმცირესობათა ორგანიზაციებმა წარმოადგინეს დამფუძნებელ კრების საკონსტიტუციო კომისიაში; ჩვენ გავეცნობით მრავალ მოთხოვნილებებს, რომლებიც წამოუყენებიათ სხვადასხვა ქვეყნებში ეროვნულ საკითხის მკვლევართ, და გიცხადებთ: ის, რაც ჭეშმარიტათ ეროვნულია ამ პროექტებში, სრულიად დაკმაყოფილებული იქნება იმ გზით, რომელიც ნაჩვენებია ზემო სტრიქონებში.

დ. ნათაძე.

*) „Кризисъ въ Австріи" გვ. 27.
**) „Нац. вопр. и с.-д". გვ. 380.
***) „Нац. пробл". 284.

*) „Нац. проблема" 269.

[illegible]

ჩვენი ძალღონით უნდა შევებრძოლოთ. გადაჭრით უნდა მოვითხოვოთ საკითხის ჩქარა საბოლოოდ გადაწყვეტა, ბათომი და მისი ოლქის დედა საქართველოსთან ავტონომიურათ შეერთება.

დასასრულ გამოვთქვამ უღრმეს რწმენას, რომ ყოველივე ამ საქმისთვის თქვენ აქ შეკრებილნი, იბრძვით თქვენ სრულიად ... მთელი ჩვენი ხალხი, მათი ყური და თვალი მიპყრობილია თქვენს მუშაობას ... ჩვენ ძმურ დახმარებას გაგიწევთ. გამოვალთ ევროპის წინ და აზიის წინ და დავიცავთ თქვენ. თქვენ იცით, რომ მე ვ. ო. ... ამ ... ჩვენი მეზობელია ... ჩვენს მიწაზე ... შემოვუშვებთ.

[illegible]

პროვინცია

ლეჩხუმი 1918 წლის პირველი ნახევარი საშინელი დრო იყო. დღესაც მცხოვრებთა უმრავლესობა წყვდიადში კრუნჩხავს ...

მეორე ნახევრიდან დამყარდა სიმშვიდე. ლეჩხუმში ცხოვრობს მშვიდობიანი, შრომის მოყვარე ხალხი. აქ ვერ შეხვდებით უმუშევარს, ტყუილად მყოფს, ყველა მუშაობს, შრომობს და ცდილობენ, რომ თავიანთ ნაშრომით თვითონვე შეინარჩუნონ. ლეჩხუმის ხალხს არ სწამს არავითარი მოძალადე.

იმ აჯანყებებით, რომელიც ამ მხარეშ ბოლშევიკების შემწეობით გაჩაღდა, ბევრი უბედურება დაატყდა ხალხს, მაგრამ ... ლეჩხუმის მაზრა ოცდა შვიდი სახოგადოებისაგან შესდგება, რომელშიაც ცხოვრობს 8,500 ოჯახზე მეტი ... სულით, მდებარეობით სქესი მამრობითზე მეტად ნაკლებია, აქ ვენახები და ...

[illegible]

კ. დიასამიძე.

მუშათა მოძრაობა

თფილისი. საქართველოს რესპუბლიკის ქალაქთა კავშირის სხვადასხვა საწარმოებში და სავაჭრო დაწესებულებებში დასაქმებულნი მუშა-მოსამსახურენი 500—560 მეტი ... პროფესიონალური კავშირი, რომელიც დიდი ხანია არსებობს, აკავშირებს მხოლოდ 200—250-მდე კაცს.

[illegible]

ს.-დ. ფრაქცია

თფილისი, 29 აპრილს შედგა ს. დ. ფ. ... სხდომა ...

[illegible]

... ხოლო.

განცხადებანი

ექიმი
ნ. დ. ცერიაშვილი
იღებს ქალურ და სხვა სნეულებით ავადმყოფებს ... 1—3 და საღ. 4—5 ... ქუჩა № 22 ...

(1325—25—2)

ექიმი
ხალვაშის ასული მ. ვოლოხი
იღებს ქალის და შინაგან სნეულებით ავადმყოფებს დილით 12—2 ს. საღ. 5—7 ს. ... ქ. № 5.

1303—25—2)

ექიმი ა. დ. კაკაბაძე
სპეციალური: სიფილისი (... „606“ და „914“) ... სნეულებანი ავადმყოფების მიღება ... დილით 9—11 და საღამოს 4—6 საათამდე. მისამართი: ... № 116, ... 14—26.

(843 25—1)

თფილისში
პროფესორის დოქტორის ...
ვ. ა. მოსკოვიძე
... ა. ი. ...ძის სახლში, № 5, ... მიღება შინაგანი და ... სნეულებებით ავადმყოფთა დილით 12—1 ს, საღამოთი 5—8 საათამდე.

(1337—25—1)

ექიმი
ქ. ზ. მართაშვილი
სპეციალურად კანის და ვენერიული სნეულება (სიფილისი „606“ და 914 შეშხაპუნება). მიღება დილით 8—9 საათ. საღ. 5—7 საათ. ... ქ. № 9 ...

(1323 25—2)

თბილისში
ექიმი აბაშიძე
ღებულობს ავადმყოფებს შინაგან სენით: ... „ფოსფოლ...“, ვენერიული: სიფილისი და მისი შედეგები—„914“ და „606“ შეშხაპუნებით. ... სახლში.

(კუპ. 336.)

კბილის ექიმი
ე. თ. ლორის-მელიქოვი ჯიბღაშვილისა
და მისი ასისტენტი ... იღებს კბილით ავადმყოფებს: ... კბილებს, ... კბილებს. ავადმყოფებს მიიღებს დილის 10—2 საათ. და საღ. 4—6 საათ. ... ქუჩა № 18. ტელეფონი 8—63.

(24—5)

[illegible]

ექიმი
ნიკოლოზ მახვილაძე
იღებს ... შინაგან სნეულებით ავადმყოფებს ... 4—6 საათამდე. მისამართი: ... ქ. № 11, ...

(1255 48—5)

ექიმი
გვერდის იანას მე ვოლოხი
ღებულობს ყურის, ცხვირის და ყელის სნეულებით ავადმყოფებს დილით 1—2 ს, საღ. 4—7 ს. ... № 76 (...), ტელეფონი 7—38

(1304 25—2)

მედიცინის დოქტორი
ივ. ლულაძე
სიფილისი, ვენერიული და კანის ... მიღება საღამოს 4—7 საათ. ... ქუჩა, სახლი № 3, ბინა № 5. ...

(1259—24—5)

ექიმი შ. ა. შაფრანი
სპეციალური: სიფილისი და მისი შედეგები (შეშხაპუნება „606“ და „914“) ვენერიული (...) და საშარდე ორგანოების სნეულებანი. ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 8—11 და საღამოს 5—8 საათამდე. ქალებისა 4—5 ს. ... მისამართი ... ქუჩა № 33.

(1288 25—3)

დოქტორი
გ. გ. მეგრაბიანი
შინაგან ავადმყოფობა—ბავშვის და ... იღებს ... კაბინეტში. ... ქ. № 23, ტელეფონი 7—92, მიღება ყოველ დღე 9—12 ს. და საღამოს 6—8 საათამდე.

(1350 25—1)

ექიმი
ი. ი. ჭავჭავაძე
იღებს სპეციალურად: სიფილისით (შეშხაპ. 606—914) ვენერიულ და საშარდე ორგანოების სნეულებით ავადმყოფებს ყოველ დღე დილ. 9—11 ს. და საღ. 5—7 ს. ... ქუჩა № 72, ... მოპირდაპირე.

(1224—ო.)

წინანდლის სახელმწიფო მამულში საჭიროა ერთი
მოანგარიშე (სჩეტოვოდი)
ორმაგ ბუღალტერიის ცოდნით, ერთი უფროსი მეღვინე თანამედროვე სპეციალური ცოდნით და ერთიც მებაღე, კანტორის საქმეებზე გაცნობილი, სახელმწიფო ენის ცოდნა სავალდებულოა. ჯამაგირი მოანგარიშეს—2700 მან., მეღვინეს—2400 მ.ნ. და მებაღეს 1920 მან. თვეში, ბინა, გათბობა და განათება უფასოდ. ... იქ, წინა სამსახურის, სწავლის და განათლების საბუთებით უნდა მიმართონ წინანდალში, (კახ. რკ. გზ.) სახელმწიფო მამულის მმართველს, მაისის 15-მდე

(1458 2—2)

მმართველი ერ. რამიშვილი.

[illegible]